שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

גמרא · כיתות ז'-ט' · מסכת ברכות, דף ט ע"ב - י ע"ב

"בין תכלת ללבן": מתי מתחיל הבוקר, ומי הם הוותיקין

קראו את המקורות וענו על השאלות. גרסת PDF מעוצבת להדפסה: דף עבודה (PDF).

1. **חלק א: השלימו את החסר**

השלימו את המילים החסרות מתוך מחסן המילים. שימו לב: מילה אחת מיותרת.

מחסן מילים: לְכָרָתֵי · אַרְבַּע · גּוֹמְרִין · בַּתּוֹרָה · לְלָבָן · חֲצוֹת · שָׁלֹשׁ · הָנֵץ · לְכָלֶב

המשנה: מַתְנִי׳ מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִית? מִשֶּׁיַּכִּיר בֵּין תְּכֵלֶת _____. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בֵּין תְּכֵלֶת _____. וְגוֹמְרָהּ, עַד _____ הַחַמָּה, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר עַד _____ שָׁעוֹת, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ מְלָכִים לַעֲמוֹד בְּשָׁלֹשׁ שָׁעוֹת. הַקּוֹרֵא מִכָּאן וְאֵילָךְ — לֹא הִפְסִיד, כְּאָדָם הַקּוֹרֵא _____.

הברייתא ופסק ההלכה: תַּנְיָא: רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מִשֶּׁיַּכִּיר בֵּין זְאֵב _____. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: בֵּין חֲמוֹר לְעָרוֹד. וַאֲחֵרִים אוֹמְרִים: מִשֶּׁיִּרְאֶה אֶת חֲבֵרוֹ רָחוֹק _____ אַמּוֹת, וְיַכִּירֶנּוּ. אָמַר רַב הוּנָא: הֲלָכָה כַּאֲחֵרִים. אָמַר אַבָּיֵי: לִתְפִילִּין כַּאֲחֵרִים. לִקְרִיאַת שְׁמַע כְּוָתִיקִין. דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן וָתִיקִין הָיוּ _____ אוֹתָהּ עִם הָנֵץ הַחַמָּה.

2. **חלק ב: מי אמר מה?**

השלימו את הטבלה במילים שלכם:

מי אומר?	מה הוא אומר?	הסבר במילים שלכם
הדעה הראשונה במשנה		
רבי אליעזר		
רבי יהושע		
רבי מאיר		
רבי עקיבא		
אחרים		

3. **חלק ג: שאלות הבנה**

תרגמו לעברית את המילים מהגמרא:

בארמית	בעברית
אִילֵימָא	
גְּבָבָא דְּעַמְרָא	
חִיוָּרָא	
בְּלֵילְיָא נָמֵי	
מִידָּע יָדְעִי	
הֲלָכָה כַּאֲחֵרִים	
וָתִיקִין	

1. מה פירוש "משיכיר בין תכלת ללבן"? למה הגמרא דוחה את ההסבר של שני גושי צמר נפרדים?

2. למה לפי רבי יהושע אפשר לקרוא קריאת שמע עד שלוש שעות?

3. מה דינו של מי שקורא קריאת שמע אחרי הזמן? מה פירוש "לא הפסיד"?

4. מה ההבדל שעושה אביי בין תפילין לבין קריאת שמע?

5. מה עשו הוותיקין, ומהן שתי הסיבות לכך לפי הברייתא?

4. **חלק ד: חשבו על זה**

רש"י מסביר שהוותיקין הם "אנשים ענוים ומחבבין מצוה": הם לא הסתפקו במינימום, אלא קמו מוקדם כדי לעשות את המצוה בזמן הכי טוב. ספרו על משהו שאתם עושים "כמו ותיקין", בצורה הטובה ביותר ולא רק כדי לצאת ידי חובה. למה זה חשוב לכם?

5. **בונוס: ציירו**

ציירו ציר זמן של הבוקר: עלות השחר, "משיכיר את חברו ברחוק ארבע אמות", הנץ החמה, סוף שלוש שעות. סמנו: מתי מניחים תפילין, מתי הוותיקין גומרים קריאת שמע, ועד מתי אפשר לקרוא לפי ההלכה.